

Izredna seja Državnega zbora

TV SLOVENIJA 1, 13.03.2015, ODMEVI, 22:13

IGOR E. BERGANT (voditelj): Zdaj pa v parlament. Poslanci so na izredni seji Državnega zbora, kamor so povabili tudi guvernerja Banke Slovenije Boštjana Jazbeca, želeli izvedeti še več o spornem zdravljenju našega bančnega sistema. Zanimala jih je predvsem skrivnostna metodologija obremenitvenih testov, ustreznost obsega dokapitalizacije in vprašanje nujnosti izbrisa lastnikov podrejenih obveznic v največjih bankah. Marko Šror je zbral glavne poudarke razprave.

MARKO ŠTOR (novinar): Afera Banke Slovenije izpred meseca dni, kjer se je glavnim akterjem očitano prirejanje podatkov kapitalskih ustreznosti bank, skrivanje metodologije stresnih testov in celo spreminjanje datumov na uradnih dokumentih, je pripeljala do izredne seje Državnega zbora. Guverner Jazbec je v začetku zavrnil vse očitke glede skrivanja metodologije, saj, da je že eno leto objavljena na spletnih straneh Banke Slovenije in bi si jo poslanci lahko temeljito ogledali.

Dr. BOŠTJAN JAZBEC (guverner Banke Slovenije): Stresni testi odspodaj navzgor so bili narejeni na individualnih podatkih posamezne banke. Pregledanih je bilo 4.254 kreditnih map. In to ni list papirja, ampak so fascikli podatkov.

ŠTOR: Poslanci so imeli največ vprašanj glede nujnosti izbrisa **malih delničarjev** in lastnikov podrejenih obveznic.

LUKA MESEC (ZL): Banko, ki je še nedavno prikazovala 834 milijonov plusa v kapitalu, so zdaj nenadoma začeli obravnavati kot banko, ki je v stečaju. Zdaj, ko je bila banka postavljena v stečaj, so se enostavno odločili, da v celoti izbrišejo vse imetnike podrejenih obveznic.

METHOD DRAGONJA (državni sekretar na Ministrstvu za finance): Je bil izveden v skladu s pravili Evropske komisije za državno pomoč bankam. Banki ne sme biti dodeljena državna pomoč, dokler lastniški kapital, hibridni kapital in podrejeni dolžniški instrumenti ne prispevajo v celoti k izravnavi morebitnih izgub.

ŠTOR: Poslancem so sporni tudi visoki zneski za dokapitalizacije. Za kar 3 milijarde evrov jih je bilo.

ANDREJ ŠIRCELJ (SDS): Upravičeno se postavi dvom v to, da je bilo treba dve manjši banki, to je Probanko in Factor banko, reševati na takšen način. In upravičeno se postavi dvom, zakaj nista šli v stečaj in v katerem interesu sta šli v tako imenovano nadzorovano likvidacijo.

ŠTOR: poslanci so na koncu seje izglasovali, da mora Banka Slovenije Državnemu zboru podrobno predstaviti metodologijo skrbnega pregleda bank in to brez glasu proti.

BERGANT: Naša gosta pa sta poslanca Urška Ban iz vladnega SMC in Matej Tonin, vodja poslanske skupine NSi-ja, ki je predlagala izredno sejo. Dober večer. Prednost ima predlagatelj. Gospod Tonin, ste kot poslanec opozicije na tej seji izvedeli karkoli novega, česar niste prej že vedeli?

MATEJ TONIN (NSi): Majhen napredek vendarle je. Bistvena poanta te današnje izredne seje je bila, da vendarle jasno predstavimo, zakaj je bilo potrebno nameniti pet milijard evrov za sanacijo bančnega sistema. Saj veste, danes se varčuje na vseh korakih, prerekamo se o petih, desetih milijonih evrov, medtem ko pa smo za banke dali pet milijard evrov. In je prav, da tudi ljudje vedo, za kaj je ta denar šel. Zaradi zaupanja v institucije države. Kaj pa smo izvedeli novega? Ta seja je prinesla nov podatek, to pa je, da so v Banki Slovenija ugotovili, da se je sanacija bančnega sistema začela prepozno. Zaradi prepozne sanacije so bili pa tudi stroški te sanacije mnogo večji. Po izračunih doktor Igorja Mastena bi bila lahko sanacija bančnega sistema trikrat manjša, če bi bila začeta pravočasno. In tukaj se postavljata dve vprašanji. Kaj je regulator, Banka Slovenija, delala pred tem, ker še leta 2012 je guverner trdil, da je vse stabilno, da je vse pod nadzorom. In če je Banka Slovenije zahtevala dokapitalizacijo, zakaj lastnik, vlada Republike Slovenije ni nič storila.

BERGANT: Gospa Ban, glede na to, da je vaša stranka največja v parlamentu, za kakšne korake naprej se boste zavzemali pri razčiščevanju te, recimo temu bančne nesnage, če sem malce zloben?

URŠKA BAN (SMC): Glejte, kljub vsemu bi jaz tukaj še dodala, da je današnja seja podala tudi nekaj pozitivnih spoznanj, ki jih je ta naša dokapitalizacija bank prinesla. Predvsem v smeri, da smo zaščitili deponetne, ki so imeli v banki svoje depozite, ki bi jih ob eventualnem nesprejetju ukrepov, bi bili v celoti ogroženi. Prinesla je določeno povečanje zaupanja v bančni sistem kot celoto. Potem je imela ta dokapitalizacija pozitiven vpliv na mednarodnih trgih, kjer Slovenija danes po veliko nižji obrestni meri dobiva posojila. Potem pa, če dam še ta podatek, da je pred sprejetjem ukrepov bila tehtana obrestna mera državnih obveznic 4,5%, danes pa je, vemo, na kakšnem nivoju. To pomeni tudi nižje obrestne mere za gospodarstvo in gospodinjstva, kar pomeni...

BERGANT: Ampak, če se vrnemo k vprašanju... Ja.

BAN: ... Da se je tukaj ta ukrep, potreben ukrep za gospodarsko rast obrnil in je ta gospodarska rast omogočena. Kar se tiče pa nadaljnjih ukrepov, tukaj smo mi na stališču in podpiramo odločitev vlade, ki je pripravila, oziroma pripravila zakon oziroma zakonodajno podlago, ki bo omogočila nadzor na vseh večjih strateških državnih in infrastrukturnih projektih, ki se izvajajo v Sloveniji. Med te sodijo tudi ti ukrepi sanacije bank.

BERGANT: Kaj pa preiskovalna komisija, ki jo zahteva SDS?

BAN: Kot sem rekla, mi podpiramo odločitev vlade, da pripravi zakonodajno podlago, ki bo omogočila neodvisno preiskavo. Komisija, strokovna komisija, ki bo oblikovana na podlagi tega zakona, bo imela tako preiskovalne, bo lahko uporabljala tako preiskovalne metode kot revizijske metode. In ocenjujemo, da bo dala odgovore na vsa tveganja, ki so bila tudi danes v tem procesu bančne sanacije izpostavljena.

BERGANT: Kakšno je vaše stališče do tega v opoziciji?

TONIN: Ključno je, zelo preprosto, da ugotovimo, kaj je šlo narobe. Ker če bomo poznali razloge, potem bomo morebiti lahko preprečili naslednje takšne vaje. Jer moramo se zavedati, da tokrat banke saniramo že drugič. Prvič smo jih v 90., očitno se iz napak nismo nič naučili, zato jih saniramo zdaj že drugič. Jaz mislim, da bo poleg ukrepov, ki jih pripravila vlada, tudi parlamentarna preiskovalna komisija dala svoj dodatek, ker je zelo pomembno, da se ugotovi, zakaj na primer takratna vlada ni želela dokapitalizirati bank in s tem povzročila, da je bil strošek sedaj trikrat večji, oziroma zakaj je Banka Slovenije kljub temu, da je neodvisen regulator, ni nič naredila, če ga vlada ni upoštevala.

BERGANT: Se pravi, parlamentarna komisija, preiskovalna, bo?

TONIN: Kot vse kaže, bo.

BERGANT: Odlično. Imamo pa še eno temo. Zato vaju prosim, da ostaneta v studiu. Namreč tudi najnovejša strategija opravljanja kapitalskih naložb države, ki je ta mesec v javni razpravi, že buri duhove. Dokument na 224 straneh je za zdaj še brez tako imenovane klasifikacije naložb, torej kaj, če sploh bo država prodala. Vsebuje pa 15 meril na podlagi katerih bodo podjetja razdeljena na strateška, pomembna in portfeljska. Delodajalci vlado in Slovenski državni holding pozivajo, naj podjetja, ki so še nekaj vredna, prodana čim prej. Hitri prodaji pa nasprotuje večina sindikatov, saj naj bi z razprodajo izgubili dobra podjetja in številna delovna mesta.

EVA URANJEK (novinarka): Skrajni čas je bil, da je tako pomemben dokument, ki določa, kaj bomo od skoraj 14 milijard evrov vrednega državnega premoženja prodali in kaj ne, v javni razpravi meni Igor Antauer.

IGOR ANTAUER (Združenje delodajalcev obrti in podjetništva): Ker nismo imeli strategije, ni bilo jasno, kaj so strategije, izgubili milijarde, ne milijone. Poglejte samo primer NKBM-ja, pogledajte primer Pivovarne Laško.

URANJEK: Kot strateško panogo strategija predvideva energetski sektor, torej država naj bi ostala večinska lastnica v Elesu, GEN Energiji, plinovodih. Kaj pa promet in infrastruktura? Dars in Luka Koper bosta ostala v državnih rokah. Solastniški delež v železnicah je država pripravljena prepustiti tujcem. Adria Airways in

Telekom pa sta že tako ali tako na potrjenem seznamu za prodajo. V Zavarovalnici Triglav, Krki in Petrolu bi država ohranila kontrolne deleže.

SAMO HRIBAR MILIČ (predsednik GZS-ja): Vsekakor potrebujemo kontrolne deleže pri istih naložbah, kjer je nek strateški interes. In zato mislim, da bi ta razprava morala pokazati, da mogoče je ta krog tistih podjetij, ki naj bi bila strateška, preširok.

URANJEK: In mnenje sindikata?

DUŠAN SEMOLIČ (ZSSS): Mi vendarle bomo vztrajali, da se izvzame iz te historije prodaje ne samo področje energetike, ne samo področje infrastrukture, ampak tudi prenekatero dobro industrijsko podjetje. Recimo Cinkarna Celje.

URANJEK. Kaj pa banke? Strategija predvideva prodajo vsaj 4 od 6 državnih bank. Prva bo seveda prodana NKBM. Najkasneje do konca prihodnjega leta. V NLB-ju država ohranja 25% in delnico: rok za prodajo deležev je december 2017. Združeni Abanka in Banka Celje bosta prodani do leta 2019. Da nas v prodajo državne srebrnine sili Evropa, pa trdi Branimir Štrukelj.

BRANIMIR ŠTRUKELJ (SVIZ): Odnos do tega pa je izrazito podrejen, kazal se je danes tudi v jeziku, ki ga uporablja tako minister kot državni sekretar, stalno sta poudarjala, da bomo kaznovani.

URANJEK. Raziskava HZS-ja in Evropske komisije pa kaže, da se je vpliv države na gospodarstvo v zadnjih letih še povečal in da so podjetja, kjer ima država večinski delež, nadpovprečno zadolžena ter v primerjavi s podobnimi panogami v Evropi manj učinkovita in donosna.

BERGANT: Gospa Ban, kakšno je stališče vaše, vladne stranke do strategije oziroma predloga strategije?

BAN: Do tega predloga strategije, ta predlog ocenjujemo kot resen in pravi pristop, ne k razprodaji državnega premoženja, ampak k izboljšanju upravljanja z državnim premoženjem. To strategijo trenutno preučujemo v naši poslanski skupini. Dali bomo tudi določene pripombe. Naslednji korak, ki bo pa res zelo pomemben, pa je ta klasifikacija kapitalskih naložb, kako jih bomo v te tri skupine razvrstili. Ampak kot sem rekla, zelo pomemben in pravi dokument.

BERGANT: Gospod Tonin, kakšno je vaše stališče?

TONIN: Strategija je splošen dokument, ki načeloma govori, kaj je za državo strateško in pomembno. In tukaj so neverjetne različne ocene, kar je za nekoga strateško, morda za drugega ni. Za NSi je strateško tisto, kar ima v Sloveniji monopol in zato je pametno, da to država obdrži zase, vse ostalo je pa pametno, da čim prej poiščemo odgovorne lastnike. Se je pa v Sloveniji izjemno težko pogovarjati resno o privatizaciji, ker se to prestavlja kot prihvatazicijo, krajo državnega premoženja. Dejansko pa privatizacija pomeni iskanje odgovornih lastnikov, ki bodo ta podjetja razvijali in ohranjali delovna mesta.

BERGANT: In še zadnje vprašanje. Morda se sliši malce naivno, ampak kdo bo določil oziroma klasificiral te naložbe, gospa Ban?

BAN: Kot vemo je zdaj ta strategija v javni razpravi. Skupaj z vsemi deležnik, ki so bili tudi v prispevku omenjeni, skupaj s koalicijo in opozicijo v parlamentu in vlado, bomo morali doseči visok konsenz, da bomo to razporeditev v te tri skupine, ki so bile omenjene, tudi dejansko razvrstili vsa ta naša podjetja.

BERGANT: Se pravi na koncu politika, gospod Tonin?

TONIN: Ja, državni sekretar se je oglasil pri nas. Predstavil anm je 16 kriterijev in elementov, po katerih naj bi se naložbe določale kot strateško pomembne ali pa portfeljske. Dal nam je neko excelovo tabelo, da mi te stvari razvrstimo sami. Potem je pa rekel, da bo naredil zbir in bo ocenil, kaj bo ven prišlo.

BERGANT: Tako se torej odloča o milijardah. Hvala lepa obema poslancema za gostovanje v studiu.